

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2025-04-02
Besvaras senast
2025-04-09 kl. 12.00

Till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:973 Jämställdhet inom biståndet

Regeringen har gång på gång försäkrat att jämställdhet fortsatt ska vara ett kärnvärde i Sveriges biståndspolitik. När den feministiska utrikespolitiken formellt avskaffades efter regeringsskiftet 2022 lovade den nya regeringen att detta inte skulle innebära ett tillbakadragande från Sveriges starka engagemang för kvinnors och flickors rättigheter internationellt. I stället sades jämställdhet fortsatt vara en prioritering, inte minst i det svenska biståndet. Men nu visar både statistik och analyser att verkligheten inte motsvarar dessa utfästelser – tvärtom sker en tydlig tillbakagång.

I en gemensam debattartikel från 17 framstående svenska biståndsorganisationer – däribland Act Svenska kyrkan, Kvinna till Kvinna, Wateraid, Rädda Barnen, RFSU och Internationella kvinnoförbundet för fred och frihet – riktas skarp kritik mot regeringens bristande handling för jämställdhet i biståndet. De hänvisar till siffror från Sidas årsredovisning som visar att andelen bistånd med jämställdhet som huvud- eller delsyfte nu är den lägsta på nära 25 år. År 2019 hade 86 procent av Sidas bistånd jämställdhet som huvud- eller delsyfte, varav 18 procent hade det som huvudsyfte. År 2024 hade denna andel sjunkit till 65 procent, med bara 10 procent som hade jämställdhet som huvudsyfte. Det innebär att biståndet till jämställdhet har mer än halverats i faktiska kronor – en nedgång på över två miljarder kronor på bara fem år.

Sida konstaterar att Sverige inte längre lever upp till EU:s jämställdhetsmål och halkar efter i jämförelse med andra givarländer. Detta i ett internationellt läge där kvinnors, flickors och hbtqi-personers rättigheter är hårt trängda och där många andra givarländer – som USA, Storbritannien, Belgien och Frankrike – också har skurit ned på sina insatser. I denna situation hade Sverige kunnat gå före och ta globalt ansvar. I stället backar vi.

I debattartikeln från organisationerna understryks att bistånd till jämställdhet gör reell skillnad – det möjliggör utbildning, hälsovård, ekonomisk självständighet och skydd från våld för miljontals kvinnor och flickor. Det bidrar till samhällen som är mer fredliga, demokratiska och välmående. När stödet till dessa insatser dras tillbaka bromsas också utvecklingen mot jämställdhet, rättvisa och långsiktig stabilitet.

Socialdemokraterna har i flera av sina utrikes- och biståndspolitiska

kommittémotioner de senaste åren lyft just detta problem: att regeringens retorik om jämställdhet inte återspeglas i den faktiska politiken. Vi har kritiserat nedprioriteringen av jämställdhetsbistånd, avvecklingen av den feministiska utrikespolitiken samt minskningen av det generella kärnstödet till viktiga multilaterala aktörer med jämställdhetsmandat. Vi har också varnat för att regeringens mer fragmenterade och kortsiktiga biståndsstrategi riskerar att undergräva det långsiktiga arbetet för kvinnors och flickors rättigheter.

När den nuvarande regeringen tillträdde utlovades ett värderingsbaserat bistånd, där svenska prioriteringar skulle väga tyngre. Jämställdhet nämndes som ett sådant värde. Men i praktiken ser vi en helt annan utveckling – en nedmontering av det som tidigare kallats ett av Sveriges viktigaste profilmråden inom biståndet.

Det finns förstås exempel på punktinsatser där jämställdhet fortsatt nämns – till exempel i Ukraina och Gaza. Men dessa är små i sammanhanget och förändrar inte det övergripande mönstret: att jämställdhetsarbetet i biståndet har försvagats avsevärt. Det är inte tillräckligt att hänvisa till enstaka projekt när det strukturella och långsiktiga engagemanget har urholkats.

Sverige har länge haft ett globalt anseende som en stark röst för kvinnors och flickors rättigheter. Det ledarskapet är nu hotat. Och medan andra aktörer backar borde Sverige kliva fram. I stället upprepar sig en oroande trend där jämställdhet reduceras till symbolik medan de faktiska resurserna minskar.

Mot bakgrund av detta vill jag fråga statsrådet Benjamin Dousa:

Hur avser statsrådet, inom ramen för sin tjänsteutövning, att agera för att vända den dokumenterade nedgången i andelen biståndsmedel som syftar till att stärka jämställdhet, och på vilket sätt avser statsrådet och regeringen att säkerställa att jämställdhet inte enbart förblir en deklarerad ambition utan åter blir en resursmässigt prioriterad del av det svenska biståndet?

.....

Olle Thorell (S)

Överlämnas enligt uppdrag

Gergö Kisch